

HET DAGBOEK VAN

Jacob. Bicker. Raye;

MERKWAARDIGE NOTITIES OVER HET DAGELIJKS
LEVEN IN DE JAREN 1732-1772

Door een bestiering van God almachtig geschiedde op 18 Juni een wonder. In een moment werd een vrouw, die reeds eenige jaren lam was geweest en gewend met een kruk onder den arm en met een ander handkrukje te gaan, van haar lamheid genezen. Zij was uit de Oude Luthersche kerk komende, naar het Schapenplein gestrompeld, waar zij als gewoonlijk bij de Munt op een bankje van een stoep was gaan zitten om uit te rusten. Tot ieders verwondering had zij daarna zonder krukken naar huis kunnen gaan. Maar zij en haar zuster waren door de alteratie van dit onverwacht geluk zoo overstuur, dat de curiërgijn Neelsing beide vrouwen eerst had moeten afdersluten, om ze weer een beetje op hun verhaal te doen komen.

Bij de Waag op de Nieuwmarkt werden de scheepsankers gekeurd. Alleen de waagmeester van de Sint-Antonieswaag mocht gesclut en ankers wegen en er was aan de zijde van de Geldersche kade een inrichting gemaakt, waar men de ankers kon beproeven. Het was een hooge paal, waaraan de groote ankers werden opgeheschen; dan liet men ze op een zwaar stuk ijzer vallen en doorstonden ze die proef, dan konden ze afgeleverd worden. Dat dit keuren van ankers niet zonder gevaar was, bleek op 3 Juli, toen een smidsknecht door de ring van het anker van de wip werd geslagen en met zijn hoofd op den arm van het anker terecht kwam, „sodat de harsenpan geborsten, dat de harsens daar uytviele”.

Zelfmoord was in die dagen nog strafbaar. Omdat men echter, wanneer de aanslag gelukt was, den zelfmoordenaar moeilijk kon straffen, werd de helft van zijn vermogen verbeurd verklaard. Er was echter meestal geen erfenis te verdeelen. Onder de rijke menschen kwam deze misdaad zeiden voor, maar op 7 Juli had een kok in de Hoogstraat zichzelf verdaan en deze was een welgesteld man geweest, die vele huizen in eigendom had. Slechts de helft van zijn bezittingen werd aan de erfgenamen uitgekeerd, voor de andere helft was de Heer Hoofdofficier erfgenaam.

Eenige dagen later was er weer een kok, die zelfmoord pleegde. De man woonde in de Spiegelstraat en verdrank zich in de Keizersgracht, maar nu was er voor den Heer Hoofdofficier niets te halen.

90

Het was een goed groentenjaar. De groenten waren zoo abundant, dat de peulen, die prachtig waren en vol „orreten” zaten, bij de weg werden geroepen: vier pond om een stuiver.

Hendrik Vermijn was in gezelschap van eenige vrienden naar een boerenkermis in den omtrek gegaan. De jonge heertjes wilden zich nu eens echt met die boeren vermaken en aanvankelijk was dat ook het geval. De boeren hadden niet zoo gauw in de gaten, dat ze voor den gek gehouden werden, maar toen ze dat merkten, waren de poppen aan het dansen. Zij trokken hun messen en nu zou het eens hun beurt worden. Maar de jongelui gingen, door de boeren gevolgd, aan den haal. Onze Hendrik Vermijn wilde in een praam springen, in zijn angst struikelde hij en viel met zijn borst op het boord, daarop in het water en kwam met zijn kop in den modder terecht. De boeren lieten hun verslagen vijand eerst nog een beetje van het modderbad genieten, maar hielpen hem tenslotte toch uit zijn benarde positie en haalden hem, meer dood dan levend,

op den kant. Hij werd toen met een schuitje naar de buitenplaats van een van de heeren, die niet al te ver daar vandaar lag, vervoerd, maar alle zorgen die men aan hem besteedde, waren te vergeefs. Tengevolge van dit avontuur overleed hij eenigen tijd daarna.

Het was nu Septembermaand en dat was vanouds de kermismaand bij uitnemendheid. De Amsterdammers keken zich dit jaar de oogen uit naar een rhinoceros (renosteros schrijft Bicker Raye). Zoo'n monster hadden ze nog nimmer gezien. Met een Oostindië-schip, voor de Kamer van Rotterdam, was het dier dit jaar door den schipper, voor eigen risico, meegebracht. Het moet al tamelijk groot geweest zijn, want het was vijf voet hoog en had een monstereus lijf. De jeugdige dikhuid, van nauwelijks twee jaar, woog ongeveer 3000 pond. „Wanneer hij in 't leven sal blijven, sal hij een schrikkelijk groot gestalte van

een beest worden", voorspelt de dagboekschrijver, die er natuurlijk ook naar was gaan kijken.

Een verschrikkelijke Novemberstorm had uit het noordwesten gewaaid, waardoor veel schade, zoowel in Texel als elders veroorzaakt was. Het water was ongemeen hoog gestegen, „wel 92 duymen boven ordinair peyl, dat was maar 7 duym lager dan in 1717, toen het bijna 100 duym boven het gewone peyl stond". Maar het bleef toch zacht weer en zelfs op 6 December was het nog steeds zulk „hantzaam" weer geweest en zoo droog, dat nog verscheidene melkbeesten in de landerijen liepen en er nog overvloed van gras was in alle velden. De boter, die drie maanden geleden nog 30 à 34 gulden het vierendeel deed, was afgeslagen op 18 à 19 gulden.

Twee heeren hadden ruzie gekregen over een voogdij. Na het overlijden van den Heer van Valencijn waren diens broeder en de Heer Daniël Verlet tot voogden benoemd, maar die konden apparent over die voogdij niet al te wel accordeeren. De schuld lag waarschijnlijk wel bij van Valencijn, want die was volgens Bicker Raye, een „klugtig humeur van een man." Om zich op zijn medevoogd te wreken, ging hij op een avond naar een boekdrukker en bestelde daar wel duizend briefjes, waarop moest staan dat de Heer Daniël Verlet zijn diensten presenteerde en de clandestine verzocht om garen voor een civiele prijs te mogen leveren en nog meer onzin, die echter hoogst onaangenaam voor Verlet was. De boekdrukker, die wist, dat deze heer een van de eerste en braafste kooplieden van de beurs was, besloot hem eerst eens van de zonderlinge opdracht, die zij gekregen had, op de hoogte te stellen. Verlet had er niet het flauwste vermoeden van, wie hem die poets had willen spelen, maar ging naar den Heer Hoofdofficier. Deze zou een paar dienders op post zetten om te zien wie de briefjes zou afhalen. Op het afgesproken tijdstip vervoegde Valencijn zich bij de boekdrukker; hij had zich zeer vermomd en was als een bedelaar toegetakeld. Onmiddellijk werd hij gegrepen en bij de ondervraging viel er aan ontkennen niet te denken. Hij lamenteerde wel, dat hij het uit „revensie" (wraak) had gedaan, omdat hij met Verlet niet

kon accordeeren, maar dat was toch geen reden om hem zoo'n gemeene poets te bakken. Verlet was echter een beste kerel en kreeg medelijden, toen de Hoofdofficier het aan hem overliet of Valencijn naar de Boeyen moest worden gebracht, of dat het voldoende was, indien hij vergiffenis vroeg, en wilde met dit laatste genoegen nemen. Dat liet Valencijn zich geen tweemaal zeggen; op zijn knieën bad hij om vergiffenis voor zijn laffe wraakneming. En hierop was het gezelschap gescheiden en kon Valencijn in zijn „bedelaars-equipasie" naar huis gaan.

Intusschen zou hij nog met den Heer Hoofdofficier moeten afrekenen, want diens pretentie om hem, wegens het schelmstuk, civiel te vervolgen, bleef. „Omdat hij veel gelt heeft, sal de Schout daar wel een seer goede reekening bij gevonden hebben," meent Bicker Raye.

Op den 15den December was een metselaarsbaas, Mr. Willem van Loenen, van Maarsen naar Amsterdam gekomen om bij eenige heeren, die hun hofsteden in den omtrek van zijn dorp hadden en voor wie hij diverse karweitjes gedaan had, zijn „Niwejaers reekeninge te brengen". Het liep slecht met den man af. Hij hield nog al van een borreltje en het was bitter koud, dus had hij er een paar meer genomen dan hij goedschiks verdragen kon, met het ongelukkige gevolg, dat hij aan den Buitenkant zijn evenwicht verloor. Waarschijnlijk had hij het licht van een groot schip voor een lantaarn aangezien en zijn hoofd op een zolderschuit te pletter gevallen. Toen den anderen morgen het lijk gevonden werd, liep hem de brandewijn nog uit den mond.

